

שליח שזכה

(1) תלמוד בבלי מסכת כתובות דף צח עמוד ב:

כאן שנה רבי: הכל לבעל המעות; כדתניא: הוסיפו לו אחת יתירה - הכל לשליח, דברי רבי יהודה, רבי יוסי אומר: חולקין; והתניא, רבי יוסי אומר: הכל לבעל המעות! אמר רמי בר חמא, לא קשיא: כאן בדבר שיש לו קצבה, כאן בדבר שאין לו קצבה. אמר רב פפא, הלכתא: דבר שיש לו קצבה - חולקין, דבר שאין לו קצבה - הכל לבעל המעות.

(2) רש"י מסכת כתובות דף צח עמוד ב:

כאן שנה רבי - במשנתנו למדנו רבי.

הכל לבעל המעות - השולח שלוחו לשוק לסחורה ולקח בזול הכל לבעל המעות ולא מצי למימר אנא ארווחי.

כדתניא - דאיכא פלוגתא דתנאי בהא מילתא ומסקנא שמעינן בדבר שאין לו קצבה אית ליה לר' יוסי הכל לבעל המעות וסתם לן רבי במתני' דהכא כר' יוסי דמתניתין נמי דבר שאין לו קצבה הוא דכל קרקע נמכר באומדן זה בפחות וזה ביוקר.

הוסיפו לו אחת יתירה - בתוספתא דמסכת דמאי היא.

שיש לו קצבה - כגון קטנית הנמכר בחנות במדה מלא כלי בפרוטה אם הוסיפו אחת יתירה חולקין דמתנה הואי יש לומר לשליח נתנה ויש לומר לבעל מעות נתנה. דבר שאין לו קצבה - כגון טלית וחלוק וירק הנמכרים באומדן פעמים מוותר למכור בזול ופעמים בצמצום הכל לבעל מעות שאין כאן מתנה אלא מכר.

(3) רא"ש מסכת כתובות פרק יא סימן טו:

אמר רב פפא הלכתא בדבר שיש לו קצבה חולקין בדבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות ומתני' דבר שאין לו קצבה הוא פירוש דבר שיש לו קצבה כגון הפירות שנמכרים במנין ידוע או משקל ידוע או מדה ידוע בכך וכך אם נתן לו המוכר אותו דבר ידוע וחזר והוסיף לו אחת יתירה חולקין ולמה חולק השליח עם בעל הבית הואיל ובאתה לו הנאה ע"י בע"ה חולק עמו.

שאל ה"ר יעקב ישראל את ר"ת על ראובן ששלח את שמעון לקבל לו מעות מן העובד כוכבים והעובד כוכבים טעה ונתן לו יותר ולא נמצא העכו"ם להחזיר לו המותר. המותר למי והשיב שחולקין אותו ביניהם דמעות הוו כדבר שיש לו קצבה דאמרי' הוסיף לו אחת יתירה ר' יוסי אומר חולקין ומוקמינן לה בדבר שיש לו קצבה וטעמא דחולקין לפי שבעל המעות כיון שקבל קצבתו מה לו בטעותו של שליח אלא דאמרי' הואיל וע"י מעותיו של זה נשתכר יהיב ליה פלגא והוא הדין נמי גבי טעות חשבון אף על גב דאיכא טעמא אחרינא גבי חולקין כמו שפירש רש"י די"ל לשליח נתנם וי"ל לבעל המעות נתנם והאי טעמא לא שייך גבי טעות מכ"מ גם האי טעמא עיקר וכיון דמוחזק ידו על העליונה וחולקין ואפי' אם היה נותן לו שכר אין הבעלים מקפידים על הגבהת מציאה עם המלאכה דאילו מצא ארנקי בשוק מי לא זכה בו ושוב חזר בו ואמר דכל טעות בין על ידי מקח בין ע"י שטעה במנין הכל לבעל המעות כמתני'.

(4) שולחן ערוך חושן משפט הלכות שלוחין סימן קפג סעיף ו:

היה השער קצוב וידוע, והוסיפו לשליח במנין או במשקל או במדה, כל שהוסיפו לו המוכרים הרי הוא של שניהם, וחולק התוספת השליח עם בעל המעות. ואם היה דבר שאין לו קצבה, הכל לבעל המעות. מיהו אם אמר המוכר בפירוש שנותן לשליח, הכל של שליח (ר"ן פ' אלמנה ניוזנית ותשובת רמב"ן סימן ס').

5) סמ"ע על שולחן ערוך חושן משפט הלכות שלוחין סימן קפג סעיף ו:

השער קצוב וידוע. פירוש, כגון שמוכרים בשר או יין במדה או משקל, וקצוב ועומד סך המדה או המשקל דרך משל בדינר, וכשנתן המוכר להשליח טפי ממדה אחת בדינר, מן הדין היה הכל להשליח, אלא כיון דבאתה ההנאה להשליח ע"י מעותיו של המשלח, אמרו חז"ל שיחלקו בהדדי המותר, והאי טעמא כתבו הר"י [כתובות נ"ז ע"ב מדפי הר"י] והרא"ש [שם פ"א ס"י ט"ו] והעיטור [אות ש' שלישות ממון]. וכתב הר"ן [על הר"י שם], דאליביהו אפילו אמר המוכר בהדיא שנתן המותר להשליח, אפ"ה חולקין. אבל רש"י [שם צ"ח ע"ב ד"ה שיש] כתב הטעם משום דיש להסתפק למי נתן הנותן המוכר, למשלח או לשליח, משו"ה חולקין. וכתב הרמב"ן [במיוחסות ס"י ס'] שטעם זה הוא נכון, וזהו דעת מור"ם ז"ל שכתב ע"ז, מיהו אם אמר המוכר בפירוש כו'. ועיין ד"מ סעיף ח', ומ"מ כתבתי טעם הר"י והרא"ש והעיטור, דלפעמים לפי ראות הדיין יש לסמוך עליהו.

6) נתיבות המשפט ביאורים על שולחן ערוך חושן משפט הלכות שלוחין סימן קפג סעיף ו:

השער קצוב. עיין ט"ז שהקשה על שיטת רש"י [המובא בציונים אות ט"ז], דאי מטעם ספק היה ראוי להיות המוציא מחבירו עליו הראיה, ע"ש. ונראה דזהו כוונת התוס' בכתובות דף צ"ח [ע"ב] בד"ה אמר רב פפא שכתבו וז"ל, האי טעמא דפרישית הוא עיקר דמוחזק ידו על העליונה וחולקין. שהוא תמוה לבאורה, כיון דכבר הוכיחו התוס' [שם] והירושלמי [שם פ"א ה"ד] דא"א לומר דהכל לבעל המעות, והספק לא היה רק אי הכל לשליח, ולא שייך לומר דחולקין מטעם מוחזק. ולפ"ז אפשר לומר דכוונתם להוכיח בפירושם דלא כפירוש רש"י, דהא מוחזק ידו על עליונה וא"א לומר כפירוש רש"י, ועל כרחך מוכח דהטעם הוא כפירושם משום שהשליח נשתכר במעותיו ולכך חולקין.

7) שולחן ערוך חושן משפט הלכות שלוחין סימן קפג סעיף ז:

שלח שלוחו לקבל מעות מהעובד כוכבים, וטעה העובד כוכבים ונתן לו יותר, הכל לשליח. הגה: ודווקא שידע השליח בטעות קודם שבאו ליד המשלח. אבל אם לא ידע בטעות ההוא ונתנו ליד המשלח, הכל של המשלח (מרדכי פ' אלמנה נ"ז). ומי שהיה עושה סחורה עם העובד כוכבים, ובא חבירו וסייעו והטעה העובד כוכבים במדה או במשקל או במנין, חולקין הריוח בין שעשה עמו בשכר או בחנם (מרדכי פרק הנ"ל ותשובת מ"י דקנין סימן כ"ב וד"ע אף להרא"ש).

8) ש"ך חושן משפט סימן קפג ס"ק יג:

הכל לשליח. דין זה אתיא אפילו להר"י וסייעתו שהבאתי לעיל אם גנב או גזל או הטעה מה טיבו של בעל הבית בזה וכ"כ ב"י וכן מוכרח דהרא"ש כתב כהר"י וסייעתו וס"ל הכא דהכל לשליח ודלא כמ"ש בכ"מ ע' בתשוב' ר"מ אלשיך ס"י א' ובתשו' מהרשד"ם ס' כ"ו וכ"ז.

9) ביאור הגר"א על שולחן ערוך חושן משפט הלכות שלוחין סימן קפג סעיף ז:

שלח. דהוי כמו מציאה.

בצמ"א